heel de Gereformeerde gezindheid in ons vaderland in één Gereformeerde Kerk zich openbaarde, zou het probleem daarmede van zelf opgelost wezen. En deze oplossing zou de meest ideale wezen. Want met de Synode van zulk een Gereformeerde Kerk zou de Vrije Universiteit een verband kunnen sluiten dat wel den meesten waarborg voor de zuiverheid van haar Theologische faculteit haar bood.

Duurtetoeslag bij de predikantstractementen.

Aangezien gebleken is, dat het schrijven door het moderamen op last der Generale Synode aan alle Kerkeraden gericht in zake den duurtetoeslag bij de predikantstractementen, niet door alle Kerkeraden ontvangen is, verzoekt de scriba van het moderamen om het in *de Heraut* op te nemen.

Gaarne voldoen we aan dit verzoek.

Het schrijven luidde aldus:

Welerwaarde en Eerwaarde Broeders!

De Synode heeft met algemeene stemmen in hare vergadering van 31 Augustus besloten uit te spreken, dat met het oog op de bijzondere tijdsomstandigheden, het recht en billijk is om aan de predikanten een duurtetoeslag bij hun traktement te geven van minstens 12 pCt.

Daarbij heeft zij aan het Moderamen opgedragen, bij afzonderlijke circulaire dit besluit aan de Kerken mede te deelen, daar deze zangelegenheid naar het oordeel der Synode zeer dringend van aard is en dus geenerlei uitstel kan lijden en dit haar besluit onmiddellijk aan de Kerken dient te worden bekend gemaakt.

Het Moderamen, deze opdracht vervullende, spreekt het vertrouwen uit dat gij naar dit advies zult handelen.

Gode bevolen,

het Moderamen voornoemd.

J. H. Landwehr, *Praeses.*
B. Van Schelven, *Assessor.*
G. Kuiper, } *Scribae.*
A. de Geus, }

Dr. H. H. K.

Leestafel.

1. Stemmen des Tijds. Maandschrift voor Christendom en Cultuur. October. Utrecht. G. J. A. Ruys, 1917.

De October-Aflevering van dit Maandschrift opent met een klaar en duidelijk artikel van Mr. Th. Heemskerk: De komst van het Evenredig Kiesrecht. Het Kiesrecht waarvan de grondgedachte is: »Dat de verschillende politieke partijen in de Kamer naar evenredigheid hunner getalsterkte in het land moeten vertegenwoordigd zijn en dat iedere partij de gelegenheid moet hebben op hare eigen mannen te stemmen.« Het evenredig Kiesrecht, dat, »indien wij, vredehoudende mogendheid, in het midden van den woedenden strijd, die Europa verscheurt, mogen blijven«, in 1918 komt. Het Kiesrecht waarover Mr. Heemskerk, daartoe aangezocht door de Redactie van Stemmen des Tijds, in deze bijdrage zijn oordeel uitspreekt. Een bijdrage waarin hij wijst op de overmijdelijkheid en de onmisbare voordeelen er van, maar ook, en dat ook zeer uitvoerig en overtuigend, op de gevaren er aan verbonden. Waar dan nog als bezwaar bij komt dat to den eersten tijd zal worden gevoeld: »Het evenredig kiesrecht komt als diep ingrijpende Kiesrechthervorming, het komt tegelijk met zoogenaamd algemeen kiesrecht, het leidt een nieuw tijdperk in, en het brengt toch geen definitieve oplossing van het Kiesrecht-vraagstuk.« »Het evenredig kiesrecht komt dus op een ongelegen tijd.«

Volgt een artikel van J. Petrie: De Aanvankelijke Natuur, waarin hij van den Vlaamsche schrijver: Felix Timmermans, diens werk Pallieter, waarvan thans, bij P. N. v. Kampen en Zn. te Amsterdam, een derde druk verscheen, bespreekt. In den hoofdpersoon, den lustigen Pallieter, ziet hij het beeld vanhet aanvankelijk natuurlijke en heel het boek is hem een gedicht over de aanvankelijke natuur.« En daarom moeten wij het bijzondere succes van dit boek verklaren uit den troost dien de ontnuchterde beschaafde mensch hier vindt, omdat hij ziet dat het natuurlijke, onbeschaafde, ongedwongene ook nog een zijde van loutere schoonheid heeft. Het natuurlijke is in zijn aanvang niet alleen hartstocht en blinde drift, vernieling en haat, wanorde en dood, doch de natuur zingt ook een stil lied, geeft een balsem voor veel smart, lenigt als de tijd veel scherp en diep verdriet.« Dan, een artikel van Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruine over Leonhard Ragaz, een van de Religieus-Socialen in Zwitserland. P. Minderaa geeft het slot van zijn in Juli begonnen opstel over den dichter Rainer Maria Rilke, en Ds. H. Koffeberg schrijft breedvoerig en aangrijpend onder den titel: Een Stem uit Armenië van het lijden der Armeniërs, onder »het fanatiek Jong-Turkendom van het herboren« Osmaansche rijk.« »Een bloedstem klaagt nu al jaren lang, maar inzonderheid sinds den jare 1915 van uit het aloude land van Ararat, tot het hart en geweten van het Christelijk Europa.« In de Buitenlandsche Kroniek handelt de heer H. L. Baarda over den strijd om de oude Bijbellanden, in verband met den tegenwoordigen wereldoorlog.

Als slot 'n Leestafel.

2. Gereformeerd Theologisch Tijdschrift. Redactie Dr. G. Ch. Aalders, Prof. Dr. T. Hoekstra, Dr. G. Keizer, Ds. C. Lindeboom en Prof. Dr. J. Ridderbos. Uitgave van E. J. Bosch Jbzn., Nijverdal.

In het jongste Nr. van dit Tijdschrift allereerst een artikel van Prof. Dr. A. G. Honig: De moderne positieve Theologie in Duitschland, waarin hij dan het begin eener bespreking geeft, die hij in het volgend Nr. hoopt te beëindigen, van de dissertatie over dit onderwerp waarmee Dr. J. Thijs zich den 9en Juli Ll. den graad van doctor in de Theologie aan onze V. U. verwierf. Vervolgens een bijdrage van een Duitschen geleerde en wel van Prof. Dr. Ed. König te Bonn waarin deze een weerlegging geeft van Dr. Aalders' bedenkingen in het Juni-Nr. tegen hem gericht bij, Dr. König, over Exodus 6 : 2 had geschreven. Daarop volgt dan weer als derde artikel, onder den titel: Exodus 6 : 2 en de Pentateuch-kritiek, een dupliek van Dr. Aalders.

In een artikeltje doceert Dr. H. W. Smit »Beginselen der Ethiek naar Herman Lotze.« Iets wat dan hieruit neer komt, dat »er in den menschelijken geest bestaan ethische facultates en dispositiones; dat er een ethische wereldorde bestaat; en dat er een harmonische relatie bestaat tusschen beide.« Men kan het ook eenvoudiger zeggen; dan, hoe dit zij, dit zijn beginselen waarvan de kennis zeer zeker geen monopolie van Lotze is en waarvan ook de ethicus, die tegen Lotze's philosophie zijn bedenkingen heeft, in zijn ethiek uitgaat. Ds. Rullmann zorgde voor de Kroniek. Aan het slot Recensien.

3. Christelijk Vrouwenleven. Druk en uitgave van E. J. Bosch Jhzn. te Nijverdal.

Behalve het stichtelijk stuk en de Kroniek, vindt men in het October-Nr. Luther als Hervormer van Opvoeding en Onderwijs door Mej. W. Klinkert; van Vreule v. d. Borch v. Verwolde twee artikelen, het eene over Mevrouw Necker als »Zwitsersche opvoedkundige uit de 19e eeuw«, het andere over Litteratuur en Leven. Verder »lees over het ontstaan van kleuren« door Marg. Verweij. Mevr. v. Hoogstraten—Schoch geeft haar derde stuk over de predikant Juste Joosting en een ander waarin zij Bionen- en Buitenlandsche Bladen bespreekt. Als slotartikel Een bezoek aan 's Heerenloo door Mej. J. H. Kuyper.

4. Ons Arsenaal. 1e Serie. Zutphen J. B. v. d. Brink en Co.

Onder dezen titel van Arsenaal of Tuighuis wenscht de Zutphensche Firma populaire Brochure-reeksen uit te geven waarin de verschillende Richtingen en Secten onzer dagen zullen worden besproken. Een Gereformeerde Volksuitgave. De 1e eerste reeks of serie zal uit 10 Nrs bestaan. Van die Serie ontvingen wij No.1 waarin Ds.J.Watering te Zutphen, in alphabetische volgorde, een verklaring of vertaling geeft van Onze lastige Woordjes op godsdienstig en kerkelijk terrein. Ik kan de onderneming, die in een bestaande behoefte voorziet, niet anders dan een welslagen toewenschen.

5. Laat mij ook nog de aandacht mogen vestigen op ons geïllustreerd weekblad Timotheus, Zwolle La Rivière en Voorhoeve. Met het No. van 6 October opende het zijn 23sten Jaargang. Een Proefnummer tevens waarmee het, zoo naar tekst als illustratie, zijn ouden, welverdienden roem handhaaft.

G.

Officieele Berichten.

Classe 's Gravenhage.

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te 's Gravenhage bericht, dat de classe 's Gravenhage D. V. vergaderen zal te 's Gravenhage op Dinsdag 13 November a.s. gewone tijd en plaats. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 23 October a.s. bij den scriba, Witte de Withstraat 24, 's Gravenhage.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
W. H. L. Kuyk, *scriba.*

Classe Dordrecht.

De Raad der roepende Kerk van Puttershoek bericht aan de Kerken der Classe Dordrecht, dat de vergadering dier Classe D. V. zal worden gehouden op Donderdag 8 November a.s.

Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 25 October.

Namens den Kerkeraad,
Ds. A. Voogel, *Praeses.*
J. A. v. d. Brugge, *Scriba.*

Puttershoek, 9 Oct. 1917.

Classis Alkmaar.

De Classis Alkmaar zal D. V. vergaderen te Den Helder, op Woensdag 7 Nov. a.s.

Stukken voor 't Agendum te zenden aan de Ds. Stadig te Den Helder.

Namens de Roepende Kerk,
J. Abbing, *Praeses.*
K. Biersteker, *Scriba.*

Krabbendam, Oct. 1917.

Classis Breukelen.

De e.v. vergadering van de kerken der classis zal D. V. gehouden worden den 1sten Nov. te Breukelen.

Stukken en punten voor 't Agendum op te zenden tot 22 October aan den eerstondergeteekende.

Namens den Raad der Roepende Kerk te Mijdrecht,
Ds. J. v. Loo, *Praeses.*
L. de Kreek, *Scriba.*

Mijdrecht, 8 Oct. 1917.

Aan de Gereformeerde Kerken in Nederland wordt door Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid bekend gemaakt, dat sinds de laatste op de lijst der kerken voorkomend voor de eerste maal is geplaatst: onder No. 917 »de Gereformeerde Kerk te Nieuwerbrug aan den Rijn«, burgerlijke gemeente Bodegraven en Waarder; en dat daarop, als ineengesmolten zijn geschrapt de Gereformeerde Kerken te Scheveningen A. en B. onder No. 484 en 435 en daarop zijn herplaatst onder No. 918 als »de Gereformeerde Kerk te Scheveningen«.

Namens Deputaten voornoemd,
H. Bouwman.

Generale Synode der Gereformeerde Kerken.

Tiende zitting, Donderdagmorgen 6 Sept.

De Voorzitter opent de vergadering, laat zingen Psalm 98 : 2, leest Psalm 98 en gaat voor in gebed.

De notulen van Woensdag 5 Sept. worden gelezen en goedgekeurd.

Prof. Lindeboom rapporteert over punt E. (Voorstel van de Part. Synode van N.-Holland, dat de Generale Synode werkzaam zij, opdat aan militairen, die conscientiebezwaar hebben om op Zondag te reizen, bij eventueel verlof zooveel mogelijk vrijheid verleend worde, om, in plaats van Zondagavond, Maandagmorgen naar hun ligplaats terug te keeren).

De Synode besluit zich te wenden tot de militaire overheden om te beproeven, of niet zij te verkrijgen zulk een regeling van het verlof, dat aan militairen, die conscientiënbezwaren hebben om op Zondag te reizen, bij eventueel verlof zooveel mogelijk vrijheid verleend worde om in plaats van Zondagavond Maandagmorgen naar hun ligplaats terug te keeren.

Ds. Elzenga rapporteert over M 21 (Uitnoodiging om deel te nemen aan de Conferentie tegen het Neo-Malthusianisme).

De Synode besluit:

1e hare sympathie te betuigen met het doel van de Vereeniging tot bestrijding van het N. Malthusianisme;

2e. zich te onthouden van de voorgestelde samenwerking met genoemde vereeniging, doch de Kerken op te wekken, uit eigen principe en op eigen manier met alle kracht tegen de zonde van het N. Malthusianisme in te gaan;

3e. van dit besluit kennis te geven aan het Hoofdbestuur van bovengenoemde vereeniging.

Ds. Breukelaar rapporteert over Zendingsrapport XIV B (Opleidingsschool te Djogjacarta).

Besloten wordt:

1e. Instemming te betuigen met de regeling door den docent in verband met zijn arbeid tot herziening der Javaansche Bijbelvertaling, onder goedkeuring van de Deputaten voor de Zending, getroffen;

2e. goedkeuring te hechten aan de overeenkomst die door den Docent met het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap is aangegaan ter zake van de te betalen vergoeding voor zijn arbeid tot herziening der Bijbelvertaling;

3e. met groote waardeering voor hunnen arbeid dank te betuigen aan de H.H. Ds. D. Bakker en J. Zuidema;

4e. eveneens dank te zeggen aan den Raad van Toezicht, de Afzonderlijke Vergadering van Dienaren des Woords en de Algemeene Vergadering voor wat deze colleges in het belang der Opleidingsschool hebben verricht;

5e. alle rekeningen en verantwoordingen betreffende de Opleidingsschool goed te keuren en de Deputaten voor de Zending voor hun arbeid in zake deze school te dechargeeren.

Dezelfde rapporteert over het Christelijk-Javaansch Boekenfonds.

Besloten wordt:

a. de handelingen der Deputaten terzake van het Christelijk-Javaansch Boekenfonds goed te keuren, alsmede de te dezer zake getroffen regeling;

b. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, de voor deze zaak toegestane gelden voor het derde jaar ook te doen uitkeeren.

Voorts rapporteert ZEw. over het financieel Verslag der Generale Zendingsdeputaten.

Te dien aanzien wordt besloten:

1. Dank te betuigen aan de heeren Ds. W. Breukelaar, L. G. Weiss en F. D. Thijse voor den gewaardeerden arbeid door hen als quaestoren verricht.

2. Met waardeering voor hunnen arbeid eveneens dank te zeggen aan de heeren J. C. van Schaik, H. D. von Meijenfeldt en H. v. d. Grampel voor hetgeen zij in het belang der Zending deden.

3. De rekening en verantwoording betreffende de Generale Kas goed te keuren en de Deputaten voor de Zending te dechargeeren.

4. Al de Kerken ernstig op te wekken, van alle inkomsten voor de Zending zonder eenige uitzondering 10 pCt. te storten in de Generale Kas.

5. De regeling der toetreding van br. J. Zuidema tot de Gouvernementspensioenregeling goed te keuren en de door de Generale Synode van 1905 bekrachtigde pensioenregeling voor br. Zuidema ongewijzigd te handhaven en de beslissing over pensioenverhooging thans te laten rusten en van dit besluit aan br. Zuidema kennis te geven.

6. De benoeming en instructie van quaestoren naar Art. 27 der Zendingsorde op te dragen aan de te benoemen Deputaten voor de Zending.

7. Het bepaalde in Art. 18 alinea 2 der Zendingsorde uit te voeren door aan de te benoemen Deputaten voor de zending dezelfde instructie betreffende het beheer der Generale Kas te verstrekken, die de Generale Synode van Den Haag in navolging van die te Zwolle, Amsterdam, Utrecht en Arnhem aan hare Deputaten gaf; zie acta Generale Synode 1902 Art. 130.

8. Aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, het netto bedrag der bij de Generale Kas ingekomen gelden voor den arbeid onder de verstrooide Gereformeerden te doen afdragen aan de voor dien arbeid te benoemen Deputaten;

9. aan de Algemeene Vergadering voor Art. 15 der Zendingsorde dank te zeggen voor de ingediende taxatie van de waarde der gebouwen in Indië.

10. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, des noodig in de komende drie jaren tweemaal een extra collecte uit te schrijven ten behoeve van de Generale Kas;

en 11. de te benoemen deputaten voor de Zending te machtigen om ingeval van beslote noodzakelijkheid ter voorkoming van stagnatie in den gang der zaken, kasgeld op te nemen voor rekening van de gezamenlijke Kerken tot een maximum van f 10.000, gelijk dit eveneens is geschied o.a. door de Generale Synode van 1911 en die van 1914.

Prof. Dr. Honig rapporteert verder over het Zendingsrapport in het algemeen.

Besloten wordt:

1. De nog niet besproken handelingen der deputaten en alzoo hun rapport in het algemeen goed te keuren;

2. deputaten décharge te verleenen voor al hun arbeid, voorzoover dit nog niet door u is geschied;

3. aan deputaten en inzonderheid aan de leden van het moderamen warmen dank te brengen voor hunnen zoo omvangrijken en belangrijken arbeid.

4. opnieuw twaalf generale deputaten te benoemen.

Br. Mulder rapporteert over punt J 7 van het Agendum (Rapport van Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken).

Besloten wordt:

a. aan Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken den dank der Synode te brengen voor hunnen arbeid en hun rapport als Bijlage in de Acta op te nemen;

b. om 't antwoord van de Kerk van Görlitz omtrent het afbreken van de correspondentie met de Oud-Geref. Kerken in het Graafschap Bentheim en Oost Friesland voor kennisgeving aan te nemen; aangezien het over de zaak geen genoegzaam licht verspreidt;

c. en de Deputaten een gelijk crediet te openen, als hun door de vorige Synode is toegestaan.

Ds. Van der Veen rapporteert over zaken, enkelen Kerken en personen rakend. De conclusies worden door de Synode aangenomen.

Dr. Dijk rapporteert over punt L. 1 (Archief).

Besloten wordt:

1. onder dankzegging aan de Kerk van Amsterdam en den door haar benoemden archivaris, weer opnieuw aan dezelfden de zorg voor het archief toe te vertrouwen;

2. aan genoemde Kerk op te dragen alle maatregelen te nemen, die voor den goeden staat van het archief noodzakelijk zijn.

Voorts rapporteert ZEw. over punt L. 2. Te dien aanzien wordt besloten:

door het moderamen der Generale Synode aan de Particuliere Synodes een schrijven te richten, waarin met allen nadruk wordt aangedrongen op de zorgvuldige bewaring van haar archief, en haar verzocht wordt mede te werken, dat in de classis in haar ressort voor de archieven de vereischte zorg worde gedragen.

Br. Knol rapporteert over punt M. 1 (Rapport van het Moderamen der Synode van 's Gravenhage van 1911).

Besloten wordt:

het Rapport, met dank aan de leden van het Moderamen der Generale Synode van 's Gravenhage, goed te keuren.

Ds. Sluyter brengt rapport uit over punt M. 6 (Grenswijziging Lisse en N. Vennep).

Besloten wordt:

1. Om in overeenstemming met het voorstel van de Particuliere Synode van N.-Holland, door de classes Haarlem en Leiden reeds ingewilligd, de grenswijziging van de Gereformeerde Kerk van Lisse met die van Nieuw Gennep goed te keuren.

2. Daarvan kennis te geven aan beide Kerken en aan de Particuliere Synoden van Noord-Holland en Zuid-Holland (Noord.)

Ds. Goris rapporteert over punten M. 2, 2b en 3 (Rapport van de classis 's Gravenhage betreffende de uitgeschreven bededagen; verzoek dier classis te dien aanzien; en voorstel van de Part. Synode van Groningen). Besloten wordt:

De Synode besluit aan de classis 's Gravenhage haren dank te betuigen voor het door haar verrichte en de opdracht aan genoemde classis te vernieuwen.

(Slot volgt.)

Kort Verslag van de vergadering der Classis Schiedam 5 September 1917 te Schiedam.

1. Ds. van Haeringen opent met gebed, nadat gezongen is Ps. 43 : 3 en gelezen Ps. 46.

2. De credentialen worden nagezien.

3. Moderamen: Ds. Schilder, praeses; Ds. Goris, scriba; Ds. Jonkers, assessor; Ds. Taal adj. scriba.

4. Notulen gelezen gearresteerd.

5. Ingekomen stukken.

a. Een particulier schrijven van enkele Geref. broeders inzake predikantstractementen. Wordt voor kennisgeving aangenomen.

b. Rapport van de Dep. van de classis Schiedam voor de verzorging van em.-predikanten, predikants-weduwen en wezen. Levert geen aanleiding tot verdere bespreking.

c. Begrooting voor het boekjaar 1 Juli 1917 tot 30 Juni 1918 van de pensioengelden in de classis Schiedam.

6. Rapporten.

a. Partic. Synode te Hellevoetsluis.

b. Kerkvisitatie.

c. Commissie tot verbetering van predikantstractementen. Dit rapport met eindadvies gehoord, wordt aan deputaten opgedragen deze zaak in hunne kerkeraden te bespreken, met het oog op Hoogvliet en Poortugaal.

De betrokken kerken kunnen de volgende vergadering der classis met een eventueele aanvrage komen. De commissies wordt met dank voor haar verrichten arbeid gechargeerd.

d. Archief-Deputaten a.h. rapporteeren bi monde van Ds. Vonk, dat het archief in orde bevonden is.

7. Inzake dienstverleening voor den geestelijken arbeid onder de militairen wordt besloten, dit classicaal te regelen, en wel iedere 3 maanden 2 predikanten. Voor dit maal aangewezen Ds. van Anken en Ds. Berends.

8 De benoemingen van deputaten voor het Jaarboek worden medegedeeld.

9. Als scriba der classis wordt aangewezen Ds. Schilder, als adj.-scriba Ds. Taal.

10. Onderzoek naar art. 41 D.K.O.

11. Mededeelingen van ingekomen collecten. Voor de volgende vergadering moeten gestort 2 collecten Theol. Faculteit V. U.

12. De rondvraag levert geen bijzonderheden.

13. De volgende vergadering wordt vastgesteld op Dinsdag 27 Nov. a.s. Alsdan roepende kerk: Hoogvliet; praeses Ds. Sieders.

14. Lezing korte notulen.

15. De voorzitter sluit de vergadering, nadat de assessor in dankgebed is voorgegaan.

Op last der classis voornoemd,
A. TAAL,
h.t. adj.-scriba.

Buitenland.

Zweden. Een vorstelijk woord.

De koning van Zweden heeft zijn volk opgeroepen om op Zondag 26 Aug. een bededag te houden. Hij deed dit met de volgende woorden:

»Drie jaren gingen voorbij sedert het Zweedsche volk uitgenoodigd werd een boete- en bededag te houden en wel naar aanleiding van het uitbreken van den oorlog. Nog altijd wordt bloed met stroomen vergoten, en de nood wordt steeds grooter. Tot hiertoe zijn wij door Gods genade van de rampen van den oorlog bevrijd gebleven. Het dreigend gevaar van een hongersnood is na den verkwikkenden regen geweken. Het betaamt ons daarvoor dankbaar te zijn. Een zwaar gericht gaat over de wereld. Laat ons met oprechte boetvaardigheid en zinsverandering bedenken wat tot onzen vrede dient. Op menigerlei wijze zijn waarheid, rechtschapenheid en liefde in ons land in minachting gebracht. Het ergst is de lichtzinnigheid en zelfzucht, waardoor men den nood van den naaste onverschillig voorbijgaat, ja er zelfs misbruik van maakt. De geest van verzet verzwaart de moeilijkheden van den tijd dien wij beleven. Met wederkeerig hulpbetoon en eendrachtig geduld moeten wij de steeds dreigender wordende beproevingen die ons wachten, dragen. Mochten wij het zout der gerechtigheid in ons hebben, onder elkander vrede houden, elkanders lasten dragen en met een gereinigd hart God om den vrede smeeken. Bij de volken die door den oorlog worden geteisterd, wordt onophoudelijk het verlangen naar vrede en een welverzekerde toekomst steeds sterker. Sterk in het vertrouwen in de hulpe Gods, weigeren wij de heerschappij van het geweld te erkennen, welke tegenwoordig de rechten der afzonderlijke personen en der volken beperkt. In verscheidene landen heeft men den redelijken wil, de eenheid en de heerschappij der gerechtigheid sterker en vaster op te bouwen als voor dezen, zoo spoedig men tot bezinning gekomen is en de zedelijke moed gesterkt is om aan het bloedvergieten een eind te maken. Goo zegene binnen en buiten ons land de krachten, die met offervaardigheid en met verstand recht en verzoenlijkheid aan de volken willen verzekeren. Zelfzuchtige pogingen verwakken gebed en arbeid. Mocht de kracht van de liefde van Jezus onze harten en ons leven vervullen. Naarmate dit geschiedt, mogen wij in waarheid en met de hoop op verhooring den Heere om vrede smeeken, vrede in ons land en vrede voor alle volken. Wij bevelen ons allen bijzonderlijk in de genade van den Almachtigen God aan.

Slot Stockholm, 13 Aug. 917. Gustaaf.«

Wij verblijden ons in dit vorstelijk getuigenis.

N.-Amerika. Vereischte voor veldpredikers in N.-Amerika.

Tot eere van de Chr. Gereformeerde en Gereformeerde broeders in de nieuwe wereld moet gezegd worden, dat zij vol zorg zijn voor de geestelijke verzorging van hen die als soldaten geoefend worden, om straks naar het tooneel van den strijd in Frankrijk of elders te worden overgebracht. Men is er van overtuigd dat zij die uittrekken, geestelijke leidslieden moeten hebben en dat de kerken daartoe de hand aan den ploeg hebben te slaan. Ook van overheidswege worden daarvoor veldpredikers benoemd. Het blijkt echter dat de eischen die gesteld worden aan hen die als veldpredikers zullen dienst doen, zeer zwaar zijn.

Wij lezen daaromtrent in de (Amerikaansche) *Wachter*:

»In *The Banner* van den 19den Juli deelt de redactie mede, gehoord te hebben, dat vele van onze predikanten zich bereid verklaard hebben om naar de trainings-camps te gaan als kapelaan van de recruten, en indien het noodig mocht zijn, de manschappen zouden willen vergezellen over den oceaan. In Grand Rapids, en naar wij vernemen ook door den kerkeraad van Englewood 1, worden pogingen aangewend om Geref. kapelaans aangesteld te krijgen.

Maar kapelaan te worden, schijnt verre van gemakkelijk te zijn. In *The Banner* wordt een schrijven opgenomen van Orvile J. Nave, een emeritus-kapelaan van het leger. Volgens hem zijn de vereischten voor het kapelaanschap hooger dan men zou denken. Hij zegt, dat iemand, die zich hiervoor aandient, de Duitsche en de Fransche talen moet kunnen spreken, en dat het eene aanbeveling is, zoo hij ook het Italiaansch machtig is. Rev. Orvile is indertijd werkzaam geweest in de Philippines. Hij kon zich niet bedienen van de Spaansche taal, en de arbeid viel niet gemakkelijk.

Verder denkt de schrijver, dat onafwijsbare behoefte bestaat om op de hoogte te zijn van de eerste beginselen van de genees- en heelkunde ten einde in staat te zijn de eerste hulp te kunnen bieden op het slagveld, voordat een gewonde achter de gevechtslinie naar het hospitaal gebracht kan worden.

Bij een lawyer dient hij te nemen een cursus in court procedure, om na te gaan het verhoor van getuigen, de rechten van de aangeklaagden enz. Vele gevangenen verzoeken den kapelaan om hen in den krijgsraad te verdedigen. En zij behooren in staat te zijn om geen »Boobies in Court" te zijn.

De regelingen in het leger schrijven voor, dat als iemand der manschappen beschuldigd wordt van ongehoorzaamheid, hij voor den kapelaan moet worden gebracht, ten einde een onderzoek in te stellen. Veel hangt af van zijn oordeel. Een groote verantwoordelijkheid rust er op zijne schouderen. Een kapelaan dient goed op de hoogte te zijn met het strafrecht en hoe de verschillende wanordelijke karakters elk naar zijn aard behandeld moet worden.

Alle officieren in het leger zijn verplicht een cursus te nemen in Internationaal recht. Een kapelaan heeft een officiersrang. Hij moet op dit terrein zich met de »vechtende" officieren kunnen meten. En vooral als hij in het Buitenland is, zullen zich ingewikkelde vraagstukken opdoen, die om oplossing vragen. Ook moet een kapelaan goed op de hoogte zijn van de zeden en gebruiken van het land, waarheen hij met de manschappen moest optrekken.

Uit bovenstaande blijkt, indien de schrijver alhaas de zaken naar waarheid heeft voorgesteld, dat het heel wat uithoudt om nu in het Amerikaansche leger als kapelaan op te treden. In tijd van vrede was het een gemakkelijk baantje. Nu en dan een kort preekje, de begrafenissen leiden en zorg dragen voor de mail, dat was zoowat alles wat er te doen was. Maar kom nu eens. Het moet een kranige man wezen, die een examen met goed gevolg zal afleggen om kapelaan te worden. Zou het naar de opgegeven vereischten van Mr. Orvile gaan, dan zouden alleen University graduates, die met volkomend succes de lessen hebben gevolgd in de Godgeleerdheid, de Rechtswetenschap en de Medicijnen, naar het kapelaanschap kunnen dingen. Nu, de beste personen zijn niet te goed voor dit werk in tijd van oorlog."

Dit laatste stemmen wij gaarne toe. Maar het kan ook zijn, dat men de eischen zoo hoog stelt, dat haast niemand daaraan kan voldoen. En dan is het gevolg dat de troepen grootendeels van geestelijke verzorging verstoken zijn in een tijd, waarin deze zoo dubbel noodig is.

Winckel.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

VIII.

In doodsgevaar.

Wat was nu geschied?

Ik kan mij alle bijzonderheden van dien schrikkelijken nacht nog klaar herinneren, behalve evenwel wat er gebeurde, toen ik zoo onzacht werd gewekt.

Denkelijk hebben mijn ouders of anderen mij naar het dek gedragen, doch mij in de duisternis en in het gedrang niet bij zich kunnen houden. De golven die over het dek sloegen, sleepten mij mee en welda dreef ik op de wateren, die bruisten en kookten.

Een der medereizigers trof hetzelfde lot. Doch hij dat voorriende, had in allerijl het groote, ledige kippenhok, dat op het dek vastgesjord was, weten los te maken. Hij lichtte het dak eraf, zette zich in de kooi, en liet zich toen drijven, wel wetend dat het schip toch spoedig zinken zou.

Nauwelijks was hij in het water, of hij zag iets langs zijn bootje drijven. Snel greep hij er naar, en dat was mijn behoud. Ik voelde zijn sterke hand die mij uit het water hief, en mij in het vreemde schuitje plaatste. Hij beproefde ook iets tot mij te zeggen, maar de storm belette mij het te verstaan. Bovendien was ik zoo ontsteld, dat ik geen woord kon uitbrengen.

Zoo ongeveer is het toegegaan, voor zoover mij later is gebleken.

Een half uur denk ik dieven we zoo in zee voort. Het ging ontzettend snel en de kille nachtwind snerpte door mijn weinige, natte kleeren. Gelukkig gingen we in de goede richting, landwaarts, dat bleek toen we in de verte een lichtje ontwaarden. Mijn reismakker gaf een schreeuw van vreugd.

Een korte poos nog en ik voelde een hevigen schok. Daarna bemerkte ik dat we stil lagen. De onstuimige zee had ons op het strand geworpen. De Heete had het zoo bestiard, dat wij op een vlakke plaats tusschen de rotsen beland waren. Hij zou ook verder helpen.

Wij klapperdandden beiden van koude, en ik begon te lund te schreien en om vader en moeder te roepen. Doch mijn redder zei: »Stil kind; wees blij, dat we er het leven hebben afgebracht. Met Gods hulp zullen we verder zien.«

Gelukkig konden we het lichtje nog altoos bespeuren. We gingen er in het donker op af, doch niet zonder teikens te strukkelen en dikwijls te vallen over de stenen die verspreid lagen. Naderbij gekomen riepen we zoo hard mogelijk om hulp, wat spoedig beantwoord werd door het schor geblaf van ettelijke honden. Een oogenblik later flikkerde het schelle licht uit den jantaarn dicht bij ons. En een stem riep in goed Hollandsch: »Wie daar? Kom nader!«